

Christopher McDougall

**STVORENÍ
PRE HRDINSTVO**

Stratené tajomstvá sily a vytrvalosti

*Venujem rodičom
Johnovi a Jean McDougallovcovi.
Ako povedal Howard Hughes:
„Čokoľvek z toho, čo som spravil
a čo pokladáte za hodné povšimnutia,
som dokázal iba vďaka genialite svojho otca.“*

Tradícia znamená nechutnú nakladačku.

NOVINÁR HEYWOOD BROUN,
keď v roku 1922 sledoval, ako starý boxer odrovnal
svojho mladého vyzývateľa.

1. KAPITOLA

MUSÍTE SA VŽIŤ do Mäsiarovej situácie.

Ste generál Friedrich-Wilhelm Müller, jeden z nemeckých veliteľov na gréckom ostrove Kréta. Hitler si robí starosti, že rovno pod nosom sa mu zakrátko stane čosi strašné, čosi, čo môže vážne ohroziť nemeckú ofenzívu, ale vy máte všetko pod kontrolou. Ostrov je malý a vy velíte obrovskej mase vojakov. Máte pod palcom stotisíc ostrieľaných bojovníkov, nad vrchmi krúžia prieskumné lietadlá, pláže pozorujú hliadkové člny. Pomáha vám gestapo a vzbudzujete takú hrôzu, že ste si vyslúžili prezývku Mäsiar. Nik si s vami nebude páliť prsty.

A odrazu sa zobudíte ráno 24. apríla 1944 a zistíte, že vaše druhé ja je fuč. Váš spoluveliteľ generál Heinrich Kreipe zmizol. Ani stopa po špinavej hre: nijaký výstrel, nijaké krvipreliatie, ani náznak zápasu. Ešte zvláštnejší je fakt, že generál sa stratil niekde neďaleko hlavného mesta, v najprísnejšie stráženom kúte ostrova. Nech sa stalo čokoľvek, odohralo sa to priamo pred očami generálových mužov. Navyše, Kreipe nebol nijaký cínový vojačik; bol to naozaj tvrdý chlap, účastník Veľkej vojny, nositeľ Železného kríža, ktorý sa prebojoval na najvyšší post vlastnou zásluhou a iba prednedávnom ho prevelili na Krétu z ruského frontu. Mal osobné bezpečnostné sily, ozbrojeného šoféra a vilu stráženú útočnými psami, ostnatým drôtom a samopalníkmi na vežiach.

Kam teda zmizol?

Mäsiar vedel iba toľko, že čosi po deviatej večer generál Kreipe odišiel na aute z veliteľskej základne do stredu mesta. Bola sobota, takže v uliciach bolo viac chodcov než zvyčajne. Vojenské jednotky z okolitých posádok zviezli autobusmi do kina a ulice boli preplnené prechádzajúcimi sa vojakmi. Práve sa skončil film; Mäsiar to vedel, lebo stovky vojakov videli, ako sa čierny sedan s generálovými zástavkami na nárazníku pomaly prediera ulicami. Šofér generála Kreipeho na nich trúbil, aby uhli z cesty, raz dokonca stiahol okienko a zakričal: „*GENERALS WAGEN!*“ Kreipe im sedel priamo pred očami na sedadle vedľa šoféra, prikyvoval a odpovedal na pozdravy. Na všetkých uliciach, všetkými smermi, na každých päťsto metrov boli kontrolné stanovišťa. Generálovo auto prešlo popri veliteľstve gestapa a lievikom posledného stanovišťa, zúženým priestorom pri Kanajskej bráne. „*Gute Nacht!*“ zavola generálov šofér. Sedan prekĺzol popod rampu a opustil mesto.

Zavčas nasledujúceho rána našli generálovo auto na opustenej pláži hneď za mestom. Generál a jeho šofér boli preč, zmizli aj zástavky s orlom na prednom nárazníku. Okolo auta sa povalovala rôznorodá zmes predmetov: román Agathy Christie, obal z čokolády Cadbury, kopa ohorkov anglických cigariet Player's a zelená baretka príslušníka britského prepadového oddielu. Na prístrojovej doske ležal list. Bol adresovaný „nemeckým úradom na Kréte“ a hovorilo sa v ňom, že Kreipeho zadržali britské útočné sily a odviezli ho z ostrova. List bol obradne zapečatený červeným voskom a okrúhlou pečaťou a obsahoval nadnesený dodatok:

***Je nám veľmi ľúto, že sme tu museli nechať
toto krásne auto.***

Niečo tu nesedelo. Generála museli prepadať po tom, ako opustil mesto, jeho auto sa však našlo sotva dvadsať minút jazdy od centra. Takže v priebehu krátkeho časového úseku záhadní muži uskutočnili prepád, premohli a odzbrojili dvoch zajatcov, vyfajčili balíček cigariet, spolu sa posilnili čokoládou, stratili baretku, roztopili vosk a... prelistovali si román. Bol to únos, či rodinný výlet? Navyše táto časť pobrežia bola osvetlená silnými reflektormi a hliadkovali nad ním lietadlá. Prečo by si ostrieľaný prepadový oddiel vybral na únos najexponovanejšiu časť ostrova? Z pláže by ich únikový čln musel smerovať na sever, na stovky kilometrov mora okupovaného Nemcami, a len čo by vyšlo slnko, museli by čučať v člne ako vši pod chrastou.

Nech únos zorganizoval ktokoľvek, zo všetkých síl sa snažil, aby to vyzeralo veľmi britsky, machersky a premyslene. Ale Mäsiar sa nedal oklamať. Bola to už jeho druhá svetová vojna a vedel, že dosiaľ neuniesli nijakého generála. V tom smere neexistoval nijaký precedens ani taktika, preto zrejme každý ďalší krok zvažovali páchatelia na pochode. Čo znamenalo, že skôr či neskôr urobia chybu a padnú mu do rúk. Prvú obrovskú chybu už spravili: podcenili protivníka. Pretože Mäsiar ich prekukol a uvedomil si dve veci:

Ešte stále sú na jeho ostrove a ozlomkrky utekajú.

2. KAPITOLA

Udatní v zabíjení budú zabití.
Udatní v nezabíjení ostanú nažive.

LAO-C'

V JEDNO JARNÉ RÁNO ROKU 2012 som stál na mieste, kde našli generálovo auto, a uvažoval o tom istom ako Mäsiar: Kam len mohli ísť?

Za chrbtom mám Egejské more. Predo mnou nie je nič, len spleť vysokého čerňáka siahajúceho človeku po hrud', čo sa ťahá k strmému útesu. V diaľke ako obrovský hraničný plot pretína ostrov napoly skalnatý horský masív zasneženého vrchu Ida, najvyššej skalnej steny v Grécku. Ujsť sa dá iba na južné pobrežie, ale dostanete sa tam, len ak zdoláte takmer dvetisícpäťstometrový štít. Sám výstup je náročný, zvládnuť ho však so vzdorovitým zajatcom a hordou prenasledovateľov za päťami? Vylúčené.

„Hej!“ vykrikuje ktosi z čerňáka, potom do vzduchu vyletí dlaň, akoby zastavovala taxík. „Pod' sem.“

Chris White zastal na mieste ako pribitý so vzpaženou rukou, aby som ho našiel, a očami zapichnutými do čohosi, čo práve zbadal. Vyložím si batoh na plec a začnem si kliesniť cestu k nemu. Trne mi trhajú odev. Nik na svete nevie viac o tom, čo sa stalo s generálom Kreipem, ako Chris White, čo je zvláštne, lebo nie je dôvod, aby Chris White vedel o čomkoľvek, čo sa stalo s generálom Kreipem. Chris nie je vedec ani vojenský historik. Nevie po grécky ani po nemecky a ako celoživotný pacifista sa nezaujíma o vojnové príbehy. Vo dne je Chris sociálny pracovník, organizuje starostlivosť o starých občanov a duševne postihnutých v pokojnom anglickom meste Oxford. No po večeroch a cez víkendy je zahrabaný v kope topografických máp a vypredaných kníh v malej drevenej búde za svojím vidieckym domčekom. Verný rozšírenej tradícii britských amatérskych nadšencov, Chris strávil posledných desať rokov skladaním dielikov tajničky, ktorej čelil Mäsiar ráno 24. apríla 1944: Ako môže zmiznúť nemecký generál na ostrove zaplavenom nemeckými vojenskými jednotkami?

Bol to geniálny nápad. Chris White bol ním nadšený. Zámer bol dokonale, provokatívne nenacistický: namiesto sily a brutality poraziť Hitlera vynachádzavosťou a prefíkanosťou. Nijaké guľky, nijaká krv, nijakí sprostredkovatelia civilisti. Zavraždený generál by sa stal iba ďalšou obeťou vojny, ale pomyslenie, že ho nezavraždili, by prevrhlo stôl a vyvolalo náznak strachu v mužoch terorizujúcich Európu. Už len tá záhada by privádzala nacistov do šialenstva a zasiala pochybnosti do mysle každého vojaka: Ak nejakí fantómovia môžu uniesť najchránenejšieho muža na opevnenom ostrove, kto je v bezpečí?

Únos bol však iba začiatkom. Na vypátranie generála Mäsiar nasadil všetko, čo mal k dispozícii, a bolo toho skutočne dosť. Jeho vojenské oddiely prečesávali lesy, bojové psy pátrali po pachových stopách, prieskumné lietadlá vrčali nad vrchmi a robili zábery kozích prtlí, po ktorých sa neskôr vydali pešo pátrači. Gestapo ponúkalo úplatky a odmeny a rozhýbalo sieť miestnych zradcov. Mäsiar mal viac ako jedného vojaka na každých štyroch civilistov, čo bol vyšší pomer, než by ste našli v najprísnejšie stráženom väzení. A presne tým sa stala Kréta: väzením obkoleseným morom. Kréta však nikdy nebola obyčajným ostrovom, aspoň nie z Hitlerovho pohľadu. Führer rátal s Krétou ako s kľúčovým prepravným bodom pre nemecké vojenské jednotky a zásoby smerujúce na ruský front a zamýšľal si ju zabezpečiť ako bankový trezor. Vydal rozkaz, aby aj najmenší náznak odporu zo strany Kréťanov potlačili s *eine gewisse Brutalität* – „riadnou dávkou brutality“.

A aby bolo jasné, čo mal na mysli pod tou *Brutalität*, odovzdal ostrov do rúk svojmu vysnívanému bojovníkovi generálovi Müllerovi, veteránovi so sedemnásťročnými bojovými skúsenosťami a rytierskym krížom za mimoriadnu odvahu, ktorý si za svoju krutosť zakrátko vyslúžil prezývku „Krétsky mäsiar“. Mäsiarovým hlavným prisluhovačom bol gestapácky strážmajster menom Fritz Schubert, Nemec pochádzajúci zo Stredného východu, známejší pod prezývkou „Turek“. Mal pokožku orechovej farby, rozprával plynulo po grécky aj po anglicky, vedel sa zamaskovať za pastiera a vyňuchať informácie ponevieraním sa po kaviarňach a dedinských námestiach. Mal obľúbený trik: oblečený v britskej uniforme vytiahol z väzenia Kréťana odsúdeného na smrť a ponúkol mu slobodu, ak ho predstaví vo svojej dedine ako príslušníka britského prepadového oddielu, ktorý prišiel pomáhať miestnemu hnutiu odporu. „Boli veľmi skúsení, vedeli presvedčivo klamať nevinných ľudí,“ spomínal jeden zo zachránených Kréťanov.

Ale tentoraz Mäsiar možno ťahá za kratší koniec povrazu. Únoscovia možno rozhádzali tie odpadky okolo generálovho auta náročky tak okato, lebo sa chceli s Mäsiarom pohrávať a prinútiť ho k úvahám, či je generál ešte stále na ostrove. V tom prípade vyšle vojenské oddiely do všetkých kútov v týchto vrchoch... a keď urobia čelom vzad a pozrú sa naspäť, zistia, že spojenecké vojsko pochoduje po plážach. Ak je to tak, klobúk dolu – Mäsiar musel zatlieskať ich prešibanosti.

Kréta, nevelký odľahlý ostrov, bola jednou z vecí, ktorých sa Hitler v kútiku duše stále obával. „Strach, že Grécko a Kréta sa stanú terčom útoku, sa zrodil v januári tisícdeväťstoštyridsaťtri,“ vysvetlil britský vojenský historik Antony Beevor, ktorého otec bol cez vojnu v spravodajskej službe. „Nemci sa najväčšmi zo všetkého desili krétskeho povstania.“ Hitlerove sily sa už aj tak nebezpečne scvrkli, keďže okupovali viac než tucet krajín, navyše uviazli v zúrivých bojoch na rozľahlých územiach Ruska a severnej Afriky. Bodnutie do chrbta od Kréty by malo katastrofálne dôsledky. Tak či onak, Mäsiar musel momentálnu nepríjemnú situáciu vyriešiť čo najrýchlejšie. Čím dlhšie bude generál nezvestný, tým slabším a zraniteľnejším dojomom bude pôsobiť veliteľ ostrova – v očiach nepriateľa aj medzi vlastnými mužmi.

Preto do obeda prvého dňa Mäsiar zosnoval plán na dolapenie potkanov. Zakrátko vyslal do vzduchu lietadlá a zasypal letákmi Heraklion, pobrežné sídlo, ktoré sa neskôr stalo hlavným mestom Kréty:

AK SA GENERÁL NEVRÁTI DO TROCH DNÍ, VŠETKY DEDINY V OKRESE HERAKLION BUDÚ VYPÁLENÉ A ZROVNANÉ SO ZEMOU. NA CIVILNÉ OBYVATEĽSTVO BUDÚ UVALENÉ NAJPRÍSNEJŠIE SANKCIE.

Hodiny začali tikať. Mäsiar disponoval množstvom odvážnych vojakov, potreboval však vydesených civilistov. *Presvedčíme sa, ako ďaleko zájdu tí banditi, keď sa proti nim obrátia všetci obyvatelia ostrova.*

Chris White rozhrnul čerňičie a ukázal pred seba. V prachu, v nízkom tuneli medzi krovím, viedol úzky chodník. Vlastne to ani nebol chodník, ale celé predpoludnie sme na nič širšie nenatrafili.

„Išli tadiaľto,“ vyhlásil Chris. „Pod' za mnou.“

3. KAPITOLA

CHRIS VYKROČIL. Černičie sa prepletalo na chodníku ako pavučina a pod nohami sa mi uvoľňovali kamene rozličnej veľkosti. Šľahúne sa vinuli na miestach, kde sa nemali – obkrúcali sa okolo seba a mizli v zarastených úžľabinách –, ale Chrisa nič nezastavilo. Vždy keď sa zdalo, že chodník sa úplne stratil, zmizol a motal sa v húštine, až napokon švihol rukou do vzduchu.

„MÁM!“

Nie, neprestával mi hovoriť vnútorný hlas. *Všetko je zle*. Prečo by sa niekto predieral zarasteným chodníkom, čo vedie rovno na skalu? Alebo do rokliny, a zasa nahor, nie po svahu? Musel som si pripomínať, že sa riadime logikou kôz; na Kréte vyšliapu chodník kozy a pastieri ich nasledujú, prispôsobia sa citu zvierat pre terén. A len čo som prestal pochybovať o kozej logike, všimol som si šmyklivé kamene a spomenul si ešte na čosi: voda tečie iba jedným smerom. Nech nás tie klúkaté výmole viedli akokoľvek čudne, určite sme stúpali nahor. Nebadane sme sa plahočili do svahu.

„Nie je to úžasné?“ nadchýnal sa Chris. „Možno tadiaľto nekráčal nik od čias nemeckej okupácie. Mám pocit, akoby sme vstupovali do starovekej hrobky.“

Zakrátko sme sa s Chrisom štvrali nahor pravidelným tempom. Teda, Chris sa štvral, ja som ho iba nasledoval. Kliesnil si cestu a dral sa dopredu, zatiaľ čo ja som sa usiloval držať s ním krok. Som o desať rokov mladší ako Chris a myslel som si, že som v oveľa lepšej kondícii, preto bolo pre mňa pokorujúce čeliť faktu, že by ma tento šesťdesiatročný sociálny pracovník, ktorý nikdy nepracoval v teréne a vyzerá, že mu najväčšmi vyhovuje pohodlná stolička a nedeľné noviny, mohol zahanbiť svojou vytrvalosťou a výkonnosťou pri výstupe.

„Musí to byť prirodzené.“ Chris pokrčil plecami.

Naozaj? Práve to som prišiel zistiť na Kréte.

V staroveku Kréte nazývali Odštiepok, a keď vaše lietadlo klesá pred pristátím bez toho, aby ste pod sebou videli čo len náznak zeme, pochopíte prečo. Vo chvíli, keď si myslíte, že čľupnete do mora, pilot nakloní lietadlo a pred očami sa vám vynorí ostrov obrúbený bielou čipkou peny na okrajoch, akoby sa práve vynoril z hlbín. V prístave za letiskom sa vypína ponurá kamenná pevnosť, benátsky pozostatok zo šestnásteho storočia, ktorý ešte väčšmi umocňuje pocit, že prechádzate bránou v čase, a zakrátko vstúpite do minulosti.

Kréta má aj ďalšiu prezývku – „Ostrov hrdinov“ – dozvedel som sa ju iba náhodou. Skúmal som informácie o starovekom gréckom poslovi Feidipidovi, ktorý bol inšpiráciou pre súčasný maratón, keď som natrafil na čudnú zmienku o modernom Feidipidovi menom George Psychoundakis, známejšom pod prezývkou Klaun. Klaun bol obdivuhodný muž. Keď hitlerovské sily napadli Kréte, v priebehu noci sa premenil z chovateľa oviec na horského posla hnutia odporu. George bol nevedno ako schopný zvládnuť úskalí, ktoré by ohromili aj olympijského športovca: vedel sa štverať po zasnežených útesoch s tridsaťkilovým batohom na chrbte, prebehnúť za noc vyše osemdesiat kilometrov, živiac sa len vareným senom, a preštieť gestapácke komando smrti, keď ho zahnilo do úzkych. George nemal dokonca ani vojenský výcvik; bol pastier žijúci pokojným ospalým životom až do dňa, keď sa nad jeho domovom rozprestrel nemecké padáky.

Až dovtedy som sa domnieval, že tajomstvá starovekých hrdinov, ako bol Feidipides, sú buď napoly mýty, alebo časom upadli do zabudnutia, ale odrazu pred nami stál normálny muž, schopný rovnakých činov ako hrdinovia pred

dvetisícpäťsto rokov. A nebol sám: George osobne rozpovedal príbeh ďalšieho pastiera, ktorý pred nemeckou masakrou celkom sám zachránil dedinu plnú žien a detí. Nemci prišli hľadať zbrane, a keď si všimli, že v dedine nie sú nijakí muži a ženy nič nehovoria, skrslo v nich podozrenie. Nemecký veliteľ dal nastúpiť všetky ženy na popravu. Vo chvíli, keď sa chystal zaveliť „Pál!“, vybuchla mu lebka. Pastier menom Costi Paterakis sa ponáhlal dedine na pomoc cez lesy a prišiel práve včas, aby zasiahol cieľ z tristometrovej vzdialenosti. Ostatní Nemci sa rozprchli do úkrytov – a padli priamo do krížovej paľby bojovníkov hnutia odporu, ktorí pribehli Costimu za päťami.

„Ja to ešte stále pokladám za jeden z najúžasnejších okamihov vojny,“ povedal britský účastník hnutia odporu, ktorému zachránilo život práve mlčanie statočných žien. Príbeh je natoľko strhujúci, že takmer zabúdame, čo si vyžadoval. Costi musel ignorovať pud sebazáchovy a vedome sa vystaviť nebezpečenstvu; musel veľkou rýchlosťou a bez potknutia kráčať dlhé kilometre po členitom teréne; musel rýchlo ovládnuť zlosť, paniku a únavu a upokojiť tlčúce srdce, aby sa mu netriasla puška v rukách. Nebol to len hrdinský čin – bolo to víťazstvo vrodeneho hrdinstva a telesného sebaovládania.

Čím väčší som prenikal do histórie Kréty v období hnutia odporu, tým viac podobných príbehov som nachádzal. Naozaj tam bol americký stredoškólak a bojoval po boku rebelov za nemeckými líniami? Kto bol hladujúci väzeň, ktorý ušiel zo zajateckého tábora a premenil sa na majstra odplaty, známeho pod menom „Lev“? A predovšetkým: Čo sa stalo naozaj, keď sa nesúrodá skupina snažila prepašovať z ostrova nemeckého veliteľa? Dokonca aj nacisti si uvedomovali, že po pristáť na Kréte vstúpili do celkom iného druhu boja. V deň, keď bol Hitlerov hlavný veliteľ odsúdený na smrť za vojnové zločiny, nekládol vinu za svoj osud norimberským sudcom. Neobviňoval svoje vojenské oddiely, že prehrali, dokonca ani Hitlera, že ho podrazil. Vinu pripisoval Ostrovu hrdinov.

„Neuveriteľne silný odpor Grékov oddialil najmenej o dva mesiace nemecký útok na Rusko,“ sťažoval sa generál Wilhelm Keitel krátko predtým, ako ho odvedli na šibenicu. „Nebyť tohto dlhého meškania, výsledok vojny mohol vyzeráť inak... a na tejto lavici by dnes sedeli iní.“

Nikde v Grécku nebolo hnutie odporu tak dômyselne zosnované, pohotové a vytrvalé ako na Kréte. O čo tam teda vlastne išlo?

V určitom období bola táto otázka záhadou. V dejinách ľudstva nebolo umenie hrdinstva zväčša ponechané na náhodu, bolo to multidisciplinárne úsilie, založené na optimálnej výžive, telesnom sebazdokonaľovaní a duševnom zušľacht'ovaní. Zručnosti hrdinu sa skúmali, precvičovali a upevňovali a napokon odovzdávali od rodiča k dieťaťu, od učiteľa k žiakovi. Umenie hrdinstva nespočívalo v ukazovaní odvahy; hrdina musel byť taký schopný, že odvaha bola samozrejma. Nečakalo sa, že človek padne za dobrú vec; bolo treba vymyslieť taký postup, aby nemusel vôbec padnúť. Achillovi, Odyseovi a ostatným klasickým hrdinom sa priechilo pomyslenie, že by mali zomrieť, a bojovali o každú sekundu života. Hrdina sa snažil dosiahnuť nesmrteľnosť a zapísať sa do dejín ako víťaz, a víťazi nezomierajú ako hlupáci. Všetko vychádzalo zo schopnosti uvoľniť obrovské zdroje sily, vytrvalosti a životaschopnosti, aké mnohí ľudia v sebe ani netušia.

Hrdinovia sa učili využívať ako zdroj paliva vlastné tukové zásoby, nie spoliehať sa na veľké prísuny cukru, ako to dnes robíme takmer všetci. Približne jednu pätinu nášho tela tvoria uskladnené zásoby tuku; všetko je to prvotriedna kalorická energia pripravená na zapálenie a postačujúca na posilnenie pre beh do kopca aj z kopca bez akéhokolvek jedla – ak viete, ako ju využiť. Tuk ako palivo je takmer zabudnuté tajomstvo vytrvalosti športovcov, a ak ho oživíme, dosiahneme prekvapujúce výsledky. Mark Allen, najvýznamnejší športovec v dejinách, uskutočnil prelom vo svojich výsledkoch, keď objavil spôsob spaľovania telesného tuku namiesto uhl'ohydrátov. Dosiahol tým revolučnú premenu svojho prístupu k športu, čo viedlo k zisku šiestich titulov v súťaži Železný muž, s trojnásobným finálovým prvenstvom v takmer každých pretekoch jeho kariéry. V roku 1977 ho vyhlásili za najvytrvalejšieho muža na svete.

Navyše hrdinovia nie sú prehnane svalnatí; radšej sa spoliehajú na pružnú, výkonnú silu svojej fascie, silného spojovacieho tkaniva, akúsi gumu vo svojom tele. Bruce Lee dosahoval v bojovom umení sotva priemerný výkon, až

kým ho neočarilo wing-čeun, jediné bojové umenie vynájdené ženou. Wing-čeun sa spolieha na účinok fascie, nie na silu svalov. Lee natoľko zvládal silu svojej fascie, že dokonalým niekoľkokocentimetrovým úderom, takmer nebadateľným pohybom päste, poslal na druhú stranu miestnosti muža dva razy väčšieho, ako bol sám. Sila fascie je nezávislý a skoro nevyčerpatel'ný zdroj. Vďaka nemu môžu masajskí bojovníci vo svojich poskakovacích rituáloch vyskočiť až do výšky hlavy dospelého muža a tvorí podstatu gréckeho pankrationu aj brazílskeho džiu-džicu, dvoch najsmrteľnejších štýlov sebaobrany, aké boli kedy vyvinuté.

Hrdinovia museli byť majstri nepredvídateľného. Cvičili si amygdaly uplatňovaním „prirodzeného pohybu“, jediného druhu pohybu, aký sme poznali. Ak mali ľudia prežiť, museli sa vedieť pohybovať v teréne plynulo, vyhybať sa prekážkam, čo sa im postavili do cesty, alebo ich obchádzať, nebojácne ich preskakovať a presne dopadať na zem. Začiatkom dvadsiateho storočia sa francúzsky námorný dôstojník Georges Hébert začal zaoberať skúmaním prirodzeného pohybu; sledoval deti pri hre – skákaní, lezení a kľbčení – a začal si uvedomovať dôležitosť spontánnosti a improvizácie. Keď u Hébertových žiakov v oblasti prirodzeného pohybu neskôr testovali silu, rýchlosť, pohyblivosť a výdrž, ich výsledky boli porovnateľné s výkonmi svetoznámych desaťbojárov.

Preto Gréci nečakali na zjavenie hrdinov, ale vytvorili si vlastných. Zdokonalili stravovanie hrdinov, ktoré potláča hlad, zväčšuje silu a premieňa telesný tuk na výkonné palivo. Vyvinuli techniky držiace na uzde strach a návaly adrenalínu a naučili sa načierať do pozoruhodnej skrytej sily pružného tkaniva ľudského tela, ktoré je oveľa výkonnejšie a účinnejšie ako svalstvo. Viac než pred dvoma tisícami rokov sa vážne zaoberali hľadaním hrdinstva v každom z nás. A potom sa stratili.

Alebo azda ani nie. Keď učiteľ druhého stupňa základnej školy v texas-kom San Antoniu Rick Riordan začal uvažovať o problémových žiakoch vo svojej triede, zarazila ho myšlienka postavená na hlavu. Tie bláznivé deti možno nie sú hyperaktívne, možno sú to len nevhodne zameraní hrdinovia. Napokon, v minulosti sa také isté správanie, ktoré sa teraz utlmuje Rinalinom a záznamom o správaní, pokladalo za veľkolepé, za zárodok skutočného hrdinstva. Riordan sa pohrával s myšlienkou a predstavou, že by to mohla byť pravda. Čo keby silné, pribojné deti radšej presmerovali ako ich zastrášovali? Čo keby sa pre ne našlo miesto, napríklad výcvikový tábor v prírode, kde by sa cítili ako na ihrisku, mohli sa odviazať a využiť všetky prirodzené pudy pri behu, zápasení, lezení, plávaní a prieskumníctve? Nazveme ho tábor Polokrvník, rozhodol sa Riordan, lebo takí sme v skutočnosti – napoly zvieratá, napoly vyššie bytosti, čosi medzi jedným a druhým a bez poznatkov, ako ich udržať v rovnováhe. Riordan začal písať, vytvoril si problémového chlapca z neúplnej rodiny menom Percy Jackson, ktorý príde do tábora v lese a prejde prerodom, keď v ňom objavia, vycibria a usmernia olympionika.

Riordanova vybájená škola hrdinov naozaj existuje – po častiach, rozsiata po celom svete. Zručnosti sa rozpadli na kúsky, ale ak budete trochu pátrať, nájdete všetky. Vo verejnom parku v Brooklyne bývalá baletka vbehne do krovia a vráti sa s nákupnou taškou plnou rovnakých superpotravín, na aké sa kedysi spoliehali starovekí Gréci. V Brazílii niekdajší plážový predavač oživuje zabudnuté umenie prirodzeného pohybu. A v puste arizonskej diere s názvom Oracle mlčanlivý génius zmizol v púšti po tom, čo naučil niekoľkých vynikajúcich športovcov – a napočudovanie aj Johnnyho Casha a Red Hot Chili Peppers – staroveké tajomstvo spaľovania telesného tuku.

Ale najlepším vzdelávacím laboratóriom všetkých čias bola jaskyňa v horách za nepriateľskou líniou, kde počas druhej svetovej vojny skupina gréckych pastierov a mladých britských amatérov zosnovala plán, ako zamestnať stotisíc nemeckých vojakov. Neboli od prírody silní, nemali profesionálny výcvik ani sa nepreslávili odvážnymi činmi. Bol na nich vypísaný zatykač, hrozila im okamžitá poprava. No napriek najskromnejšej strave sa im výborne darilo. Naháňali ich a prenasledovali, no oni boli čoraz silnejší. Stali sa z nich hrdinovia stvorení prírodou, ktorí sa rozhodli nasledovať Odysea, najväčšieho hrdinu v dejinách, a pokúsiť sa o vlastnú verziu trójskeho koňa.

Bolo to samovražedné predsavzatie – teda pre tých, ktorí neovládajú isté staroveké umenia.